

**NEDERLANDS-VLAAMS
ACTIEPROGRAMMA
VOOR
- HET PRIMAIR /
BASISONDERWIJS
- HET VOORTGEZET ONDERWIJS,
BEROEPSONDERWIJS, LEERLINGWEZEN/
SECUNDAIR ONDERWIJS
- DE VOLWASSENENEDUCATIE/
PERMANENTE VORMING**

NEDERLANDS-VLAAMS ACTIEPROGRAMMA VOOR
-HET PRIMAIR/BASISONDERWIJS
- HET VOORTGEZET ONDERWIJS, BEROEPSONDERWIJS, LEERLINGWEZEN/SECUNDAIR ONDERWIJS
- DE VOLWASSENENE DUCATIE/PERMANENTE VORMING

Gedaan te Breda op 21 maart 1994 in twee originelen.

De Minister van **Onderwijs** en
Wetenschappen van Nederland,

(J.M.M. RITZEN)

De Vlaamse Minister van
Onderwijs en Ambtenarenzaken,

(L. VAN DEN BOSSCHE)

*DE MINISTER VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN
EN
DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS EN AMBTENREZZAKEN*

WAARDEREND,

dat de actieprogramma's GENT-1 en GENT-2 voor het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek een belangrijke stimulans zijn gebleken voor de Nederlands-Vlaamse samenwerking,

VAN MENING,

*dat het wenselijk is dat tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de **Vlaamse Gemeenschap** ook op de gebieden primair onderwijs, voortgezet **onderwijs**, beroepsonderwijs, leerlingwezen en volwasseneneducatie langs Nederlandse zijde en basisonderwijs, **secundair onderwijs en permanente vorming langs Vlaamse zijde een nadere samenwerking tot stand komt, analoog aan de wijze waarop in de genoemde actieprogramma's de samenwerking is verwezenlijkt,***

OVERWEGEND,

*dat voor de verwezenlijking van een dergelijke samenwerking **noodzakelijk** is dat een regelmatige gedachtenwisseling plaatsvindt omtrent het beleid en de ontwikkelingen daarin en waar mogelijk over beleidsafstemming,*

BESLUITEN:

-
1. Tussen het Nederlands ministerie van Onderwijs en Wetenschappen (hierna Nederland genoemd) en het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (hierna Vlaamse Gemeenschap genoemd) zal een verdere samenwerking worden verwezenlijkt in de volgende onderwijssectoren/-niveaus (hierna sectoren genoemd):
- a. voor wat Nederland betreft het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs, het beroepsonderwijs, het leerlingwezen en de vol-educatie en
 - b. voor wat de Vlaamse Gemeenschap betreft het basisonderwijs, het secundair onderwijs waaronder begrepen het algemeen secundair onderwijs, het technisch secundair onderwijs, het beroepssecundair onderwijs en het kunstsecundair onderwijs- alsmede de permanente vorming.

Inclusief inspectorale en ondersteuningsactiviteiten.

2. In verband met de vorm van de uitwerking wordt dit actieprogramma ingedeeld in:
- sectoroverstijgende punten,
 - sectorspecifieke punten,
 - uitwisseling van beleidsinformatie.
-

Sectoroverstijgende thema's

- 3.1. **Genoemde samenwerking** betreft een aantal sectoroverstijgende thema's. Deze zullen in overleg tussen de diverse sectoren worden behandeld (zie bijlage I, II en III).
- 3.2. De sectoroverstijgende thema's zijn:
- 3.2.1. **bestuurlijke vernieuwing**, waaronder begrepen : schaalvergroting, nieuwe bekostigingsrelaties en de visie op de kerntaken van de ministeries.
- 3.2.2. **de positie en de professionaliteit van de leraar**, waaronder begrepen : opdracht en bezoldiging, (internationale) mobiliteit, wachtgeldproblematiek en vervanging.
- 3.2.3. **de bevordering van grensoverschrijdende samenwerking op het niveau van scholen en instellingen.**
- 3.2.4. **rendement**, doematigheid en effectiviteit, waaronder begrepen het beleid t.a.v schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten. Aandacht wordt geschonken aan indicatoren en instrumenten.
- 3.2.5. **minderhedenbeleid/achterstandsbestrijding**. De reeds begonnen samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen op het terrein van de culturele minderheden wordt **geïntensificeerd**.

Deze samenwerking heeft betrekking op de volgende terreinen :

- **onderwijsvoorrangsbeleid,**
 - **intercultureel onderwijs,**
 - **onderwijs in de eigen taal en in het Nederlands als tweede taal.**
- 3.2.6. Het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap is voornemens de samenwerking tussen zijn Dienst voor **Onderwijsontwikkeling** en Nederlandse Onderwijsverzorgingsinstellingen (SLO, CITO, . .) te stimuleren.
- 3.2.7. Het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap is voornemens de mogelijkheid te onderzoeken tot intensivering van de samenwerking tussen zijn Bestuur Omkadering Didactische **Ondersteuning C.O.** **het** Centrum voor Onderwijsmedia enerzijds en de Nederlandse **Onderwijstelevisie** anderzijds.
-

Sectorspecifieke thema's

4. De in artikel 1 bedoelde samenwerking betreft tevens punten welke specifiek **zijn voor** *hetzij de sector primair onderwijs (Nederland)/basisonderwijs (Vlaanderen), hetzij de sectoren voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs en leerlingwezen (Nederland)/secundair onderwijs (Vlaanderen), hetzij de sector volwasseneducatie (Nederland) en permanente vorming (Vlaanderen).*

5. **Primair onderwijs/Basisonderwijs**

De thema's als bedoeld in artikel 4, welke specifiek zijn voor het primair onderwijs/basisonderwijs, zijn opgenomen in bijlage II.

De samenwerking betreft tenminste de thema's :

- bestuurlijke vernieuwing/schaalvergroting;
- minderhedenbeleid, achterstandsbestrijding;
- kerndoelen en eindtermen;
- het jonge kind;
- technologische vorming in het basisonderwijs;
- samenwerking op het vlak van schoolbegeleiding;
- uitwisselingen en stages.

6. **Voortgezet onderwijs, Beroepsonderwijs, Leerlingwezen/Secundair onderwijs**

De thema's als bedoeld in artikel 4, welke specifiek zijn voor het voortgezet onderwijs, -inclusief middelbaar beroepsonderwijs en beroepsbegeleidend onderwijs-, het secundair onderwijs -waaronder begrepen algemeen secundair onderwijs, technisch secundair onderwijs, beroepssecundair onderwijs en kunstsecundair onderwijs- zijn opgenomen in bijlage III.

De samenwerking betreft tenminste:

- de relatie tussen het speciaal/buitengewoon onderwijs enerzijds en het voortgezet/secundair onderwijs anderzijds;
- het beleid ten aanzien van het voorkomen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten,
- de positie van de leraar,
- het beleid aangaande de tweede fase van het voortgezet onderwijs en de derde graad van het secundair onderwijs,
- stages in het beroepsonderwijs en het leerlingwezen,
- de vergelijkbaarheid/gelijkwaardigheid van kwalificaties in het beroepsonderwijs en het leerlingwezen,
- de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven,
- het beleid betreffende regionale opleidingscentra.

7. **Volwasseneducatie/Permaente vorming**

De thema's als bedoeld in artikel 4, welke specifiek zijn voor volwasseneducatie/permanente vorming worden in 1994 opgesteld en uitgewerkt onder de verantwoordelijkheid van de directeur-generaal van de administratie Permanente Vorming (Vlaanderen) en de directeur Beroepsonderwijs en Volwasseneducatie (Nederland). De werkplanning voor 1994 en 1995 maakt integraal deel uit van deze uitwerking.

Uitwisseling van beleidsinformatie

8. **De samenwerking tussen het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen en het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap zal worden ondersteund door beleidsmatige informatieuitwisseling over de in deze overeenkomst en in de bijlagen genoemde thema's, alsmede over andere relevante thema's, waaronder onderwijsstatistieken.**

Uitvoering en looptijd

9. **De samenwerking zal, daar waar nodig is, worden gecoördineerd door personen, door de beide ministers aan te wijzen. In eerste instantie zijn dit de directeur Wetenschappelijk Onderwijs van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen en de directeur Begeleiding, Navorming en Uitwisseling van het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.**
10. **De samenwerking betreffende de in artikel 5 bedoelde sectorspecifieke thema's -welke zijn opgenomen en nader uitgewerkt in bijlage 1- zal worden instantie zijn dit de directeur-generaal Basis- en Buitengewoon Onderwijs van het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de directeur Primair Onderwijs van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.**
11. **De samenwerking betreffende de in artikel 6 bedoelde sectorspecifieke thema's -welke zijn opgenomen en nader uitgewerkt in bijlage II- zal worden gecoördineerd door de beide ministers aan te wijzen. In eerste instantie zijn dit de directeur Voortgezet Onderwijs van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen en de directeur-generaal Secundair Onderwijs van het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.**
12. **De samenwerking betreffende de in artikel 7 bedoelde sectorspecifieke thema's zal worden gecoördineerd door de beide ministers aan te wijzen personen. In eerste instantie zijn dit de directeur-generaal Permanente Vorming van het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de directeur Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.**
13. De in dit actieprogramma bedoelde samenwerking loopt gedurende de jaren 1994 en 1995. Het zal worden geëvalueerd in het najaar van 1995.
14. De financiële impact van dit actieprogramma wordt per partij als volgt verdeeld:
 - de kosten voor de organisatie van bepaalde activiteiten worden -met uitsluiting van de reiskosten- gedragen door de organiserende partij;
 - de fondsen voor gemeenschappelijke (onderzoeks)opdrachten worden op 50/50 basis over de beide partijen gespreid.

Het initiatief voor de uitvoering van de sectoroverstijgende punten wordt genomen door één van de in artikels 10 en 11 genoemde personen. Zij lichten hierover evenwel onverwijld de andere sector en de coördinerende personen hiervan in.

De sectoroverstijgende punten richten zich voornamelijk op onderstaande gebieden en via de genoemde initiatieven.

1. *Bestuurlijke vernieuwing, waaronder begrepen : schaalvergroting, nieuwe bekostigingsrelaties en de visie op de kerntaken van de ministeries.*

Voor dit thema zal voornamelijk informatie worden uitgewisseld.

2. *De positie en de professionaliteit van de leraar, waaronder begrepen : opdracht en bezoldiging, (internationale) mobiliteit, wachtgeldproblematiek en vervanging.*

Om tot de nodige informatieuitwisseling te komen, zullen studiebijeenkomsten worden belegd.

3. *De bevordering van grensoverschrijdende samenwerking op het niveau van scholen en instellingen.*

Voor de organisatie van stages en uitwisselingen zullen concrete voorstellen worden gedaan, waarbij ook aandacht besteed wordt aan rechtspositionele belemmeringen.

In 1994 zal hieromtrent een studiedag/conferentie tussen specialisten worden belegd.

4. *Rendement, doelmatigheid en effectiviteit, waaronder begrepen het beleid t.a.v. schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten. Aandacht wordt geschonken aan indicatoren en instrumenten.*

5. *Minderhedenbeleid/achterstandsbestrijding. De reeds begonnen samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen op het terrein van de culturele minderheden wordt geïntensifieerd.*

Deze samenwerking heeft betrekking op de volgende terreinen :

- *onderwijsvoorrangsbeleid,*
- *intercultureel onderwijs,*
- *onderwijs in de eigen taal en in het Nederlands als tweede taal.*

Bedoelde samenwerking zal vorm krijgen door middel van .

- *geregeld overleg,*
- *uitwisselin gijeenkomsten,*
- *gezamenlijk onderzoek omtrent onderwerpen van gemeenschappelijk belang, advies en evaluatie.*

-
6. *Het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap is voornemens de samenwerking tussen zijn Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO, Vlaanderen) en Nederlandse **Onderwijsverzorgingsinstellingen (SW, CITO, ...)** te stimuleren.*

De huidige samenwerking tussen beide instanties zal geïntensifieerd worden.

7. *Het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap is voornemens de mogelijkheid te onderzoeken tot intensivering van de samenwerking tussen zijn bestuur Omkadering Didactische Ondersteuning c.q. het Centrum voor Onderwijsmedia enerzijds en de Nederlandse Onderwijs televisie anderzijds.*

Hiervoor zullen in eerste instantie de betrokken verantwoordelijken voor overleg bijeengebracht worden.

Indien de samenwerking rond de sectorspecifieke thema 's een afstemming met andere directies en administraties vereist, zal dit gebeuren.

Op het terrein van het primair Onderwijs/basisonderwijs richt de samenwerking zich op volgende thema 's:

- *bestuurlijke vernieuwing/ schaalvergroting;*
- *minderhedenbeleid, achterstandsbestrijding;*
- *kerndoelen en eindtermen;*
- *het jonge kind;*
- *technologische vorming in het basisonderwijs;*
- *samenwerking op het vlak van schoolbegeleiding;*
- *uitwisselingen en stages.*

De ministers stellen een ambtelijke stuurgroep in, die concrete voorstellen zal doen over de wijze waarop de samenwerking gestalte moet krijgen. Zij verricht haar werkzaamheden in voortdurend overleg met het veld.

Uitwerking.

1 *Bestuurlijke vernieuwing/schaalvergroting*

Op het vlak van de bestuurlijke vernieuwing wordt informatie uitgewisseld.

Hoodzaak daarin is het zoeken naar antwoorden op de vraag hoe tot moderne werkverhoudingen (professioneel management, workomen isokment, mobiliteit leraren, functiedifferentiatie, teamwork) kan worden gekomen, met name in de kleinere scholen van het primair/basisonderwijs.

Een deelprobleem hiervan wordt gevormd door de mogelijkheid bestuurlijke samenwerking op het punt van tewerkstelling van wachtgelders/rreffectatie. Ten aanzien van dit onderdeel zal in 1994 een studiedag worden georganiseerd voor specialisten en betrokkenen in beide landen. Eén en ander wordt afgestemd met het voortgezet/secundair onderwijs.

2. *Minderhedenbeleid/achterstandsbestrijding*

Vlaanderen en Nederland kennen een minderhedenbeleid in het onderwijs. In beider aanpak zijn veel overeenkomsten.

Drie werkgroepen zullen concrete voorstellen doen om de samenwerking te bevorderen inzake .

- *Nederlands als tweede taal/taalvaardigheidsonderwijs Nederlands,*
- *Intercultureel onderwijs.*
- *Onderwijs in eigen taal en cultuur.*

Daartoe zal per thema een studiedag worden georganiseerd, waaruit suggesties worden gepuurd voor verdere concretisering door overleg in werkgroepen.

Bijzondere aandacht gaat naar de aanmaak/verspreiding van leermateriaal en de vorming (initieel en voortgezet) van leerkrachten.

Wat betreft het NT2 zal rekening worden gehouden met de bevindingen van SANETT.

3. Kerndoelen en eindtermen

3.1. Primair/basisonderwijs

In Nederland zijn in augustus 1993 kerndoelen basisonderwijs van kracht geworden. Vlaanderen start in september 1995 met eindtermen basisonderwijs. Er zal wederzijds informatie verstrekt worden over de implementatie van de kerndoelen primair onderwijs in Nederland en de evolutie over de ontwikkelingsdoelen (kleuteronderwijs) en de eindtermen (lager onderwijs).

3.2. Speciaal/buitengewoon onderwijs

De uitwerking van dit beleid in de beide landen t.a. v. de kerndoelen/eindtermen naar de eigen situatie voor het speciaal/buitengewoon onderwijs dient nader te worden bepaald.

De stuurgroep zal onderzoeken op welke wijze beleidsafstemming en samenwerking op dit terrein kan worden gerealiseerd.

4. Het jonge kind

De positie van het jonge kind heeft de toenemende aandacht van beleidmakers in beide landen. Er is sprake van verschillen in de wijze van opvang en structuur.

Een aantal elementen verdient de aandacht:

- *de ononderbroken leerweg in relatie tot de structuur;*
- *de vastlegging van vormingsdoelen/kerndoelen/eindtermen;*
- *de kwalificaties van docenten en consequenties voor de opleiding;*
- *de rol van de ouders;*
- *de opvang van deze jonge kinderen;*
- *de participatie van risicogroepen.*

De stuurgroep zal bevorderen dat op korte termijn een comparatieve verkenning van de situatie in de beide landen beschikbaar is, waarna tot verder overleg kan overgegaan worden.

5. Technologische vorming in het basisonderwijs

Zowel in Nederland als in Vlaanderen is een begin gemaakt met de integratie van technologische vorming in het basisonderwijs. Dit gebeurt vanuit economische motieven (studiekeuze van leerlingen) en de culturele noodzaak (technologie als cultuurcomponent).

De stuurgroep zal een aanzet geven tot uitwisseling van informatie op dit gebied en mogelijk ook tot gezamenlijke realisatie van vormen van aanpak, onderwijsmiddelen, kerndoelen en/of leerplannen. Er zal tevens onderzocht worden hoe in studiebijeenkomsten en/of conferenties de realisaties van de samenwerking kunnen worden medege-deeld en gedemonstreerd.

6. **Samenwerking op het vlak van schoolbegeleiding**

De stuurgroep streeft naar samenwerking en informatieuitwisseling tussen enerzijds de Vlaamse PMS-centra en pedagogische begeleidingsdiensten en anderzijds de Nederlandse schoolbegeleidingsdiensten. Hiervoor zullen door de stuurgroep in de loop van 1994 ontmoetingen tussen deze organisaties worden belegd.

De besluiten van deze ontmoetingen worden begin 1995 via een gezamenlijke rapportage aan de stuurgroep overhandigd.

7. **Uitwisselingen en stages**

De stuurgroep zal zich bezinnen over de verschillende vormen waarin uitwisseling van onderwijzers -en eventueel van scholen- tussen Nederland en Vlaanderen kunnen georganiseerd worden en -rekening houdend met de budgettaire mogelijkheden- afwegen welke vormen van uitwisselingen kunnen gehanteerd worden.

Voorts zal de stuurgroep eventueel aanwijzingen geven voor inhoudelijke zwaartepunten in de lopende stages.

Ten aanzien van de sectoren het voortgezet onderwijs, -inclusief middelbaar beroepsonderwijs en beroepsbegeleidend onderwijs-, het secundair onderwijs -waaronder begrepen algemeen secundair onderwijs, technisch secundair onderwijs, beroepssecundair onderwijs en kunstsecundair onderwijs- wordt de samenwerking in de eerste plaats vorm gegeven door respectievelijk de directies Voortgezet Onderwijs/Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie en de Administratie Secundair Onderwijs.

Indien de samenwerking rond de sectorspecifieke thema 's een afstemming met andere directies en administraties vereist zal dit gebeuren.

1. De relatie tussen het **speciaal/buitengewoon** onderwijs enerzijds en het voortgezet/secundair onderwijs anderzijds.

Vergeleken zal worden hoe in Nederland en in Vlaanderen de relatie tussen speciaal/buitengewoon onderwijs en voortgezet secundair onderwijs is vormgegeven en geanalyseerd zal worden welke ontwikkelingen hier plaatsvinden.

*Vervolgens zal worden nagegaan of samenwerkingsprojecten op dit gebied kunnen worden opgezet: aangesloten zal hierbij worden bij de GROS (grensoverschrijdende onderwijssamenwerking)-activiteiten, zoals die in Nederland gestimuleerd worden door het **Europees** Platform voor het Nederlands Onderwijs.*

2. Het beleid ten aanzien van het voorkomen van schoolverzuim en voortijdig **schoolverlaten**.

*Een werkgroep zal in 1994 inventariseren hoe in **Nederland** en in **de Vlaamse Gemeenschap** beleid wordt ontwikkeld, gericht op het terugdringen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.*

In 1995 zal op schoolniveau een aantal Nederlands-Vlaamse samenwerkingsprojecten worden gestart, gericht op het tegengaan van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten; aangesloten zal worden bij de GROS-activiteiten zoals die worden uitgevoerd door het Europees Platform en het CIBB (Nederland) enerzijds en het departement Onderwijs (Vlaanderen) anderzijds; tevens zal worden aangesloten bij de Vlaamse en Nederlandse projecten welke zich, met steun van het Europees Sociaal Fonds, richten op de opvang van voortijdige schoolverlaters.

3. *De positie van de leraar.*

Een bijeenkomst wordt belegd van Nederlandse en Vlaamse ambtenaren, veldvertegenwoordigers en externe deskundigen. Bij de voorbereiding en vormgeving daarvan wordt afgestemd op c.q. aangesloten bij de activiteiten op dit terrein van de werkgroep Primair/Basisonderwijs .

4. *Het beleid betreffende de tweede fase van het voortgezet/secundair onderwijs.*

*Een werkgroep zal in 1994 inventariseren waar overeenkomsten en verschillen liggen tussen Nederland en de **Vlaamse Gemeenschap** voor wat betreft de tweede fase van het voortgezet onderwijs en **derde** graad van het secundair onderwijs.*

*Speciale aandacht wordt geschonken aan de **kwalificatie**, die het Nederlandse HA VO-diploma biedt in relatie tot het **Vlaamse HOB**.*

*Het gestelde in de laatste volzin vereist **in Nederland en in Vlaanderen afstemming met respectievelijk de directie Hoger Beroepsonderwijs en de administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek.***

5. *De kwalificerende waarde van (buitenlandse) stages in beroepsonderwijs en leerlingwezen.*

*In 1994 zal een studiedag worden **belegd** waarop **centraal** zal staan een vergelijking tussen stages -en de kwalificerende **werking daarvan**- in het **Vlaamse en in het Nederlandse** beroepsonderwijs (wor **zover te rekenen tot het secundair onderwijs**).*

*Tevens zal aan Nederlandse zijde één 'pilot-sector' worden voorgesteld waarbinnen een proef kan worden genomen met **grensoverschrijdende stages**; van **Vlaamse zijde zullen één of meer scholen/instellingen wor participatie in de proef worden voorgedragen. Aan Nederlandse zijde zal de proef worden begeleid door het CIBB.***

*In 1995 zal in **samenwerking** met het **Europees Platform en haCIBB** (Nederland) en het departement Onderwijs (**Vlaanderen**) een model worden ontwikkeld ter **stimulering van stages in de wederzijdse landen.***

6. ***De vergelijkbaarheid c.q. de gelijkwaardigheid van opleidingen en kwalificaties** in beroepsonderwijs tn leerlingwezen.*

*In 1994 zal een **werkgroep** de problematiek die op dit terrein tussen Nederland en Vlaanderen bestaat, inventariseren en met voorstellen voor oplossingen komen.*

7. ***Samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven.***

*In de tweede helft van 1994 zal een **informatiedag** over dit onderwerp worden belegd. Aandacht zal worden gegeven aan volgende drie **samenwerkingsgebieden** :*

- 1) **infrastructuur / uitrusting,**
- 2) **leerlingenstages,**
- 3) **lerarenstages.**

Als voorbereiding zal een werkgroep worden gevormd, die de situatie inventariseert.

8. ***Het beleid betreffende regionale opleidingscentra.***

*Op **ambtelijk niveau** zal informatie over beleidsontwikkelingen worden uitgewisseld.*